

PRAWO CYWILNE

CZĘŚĆ OGÓLNA I PRAWO ZOBOWIĄZAŃ

NSP(W) II (grupa 2 i 3)
Semestr letni r.a. 2022/23

Umowy regulujące stosunki kredytowe:

- **Pożyczka**
- Depozyt nieprawidłowy
- Rachunek bankowy
- Kredyt bankowy

UMOWA POŻYCZKI (art. 720- 724 KC)

POJĘCIE

Art. 720

§ 1. Przez umowę pożyczki **dający pożyczkę** zobowiązuje się przenieść na własność biorącego **określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku**, a **biorący** zobowiązuje się **zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości**.

(...)

→ Umowa pożyczki jest **podstawową, najogólniejszą i najprostszą czynnością kredytową**;

→ Umowa pożyczki zobowiązuje pożyczkodawcę do **przeniesienia przedmiotu pożyczki na własność pożyczkobiorcy**. W wyniku spełnienia świadczenia przez pożyczkodawcę, określona ilość pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku staje się **własnością** pożyczkobiorcy. Pożyczkobiorca zaś staje się zobowiązany do **"zwrotnego" przeniesienia własności tej samej ilości pieniędzy albo rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości**.

Do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki (z pożyczkodawcy na pożyczkobiorcę i odwrotnie, przy zwrocie pożyczki) mają zastosowanie **ogólne zasady przenoszenia własności**, a w szczególności art. 155 § 2 KC.

→ **Gospodarczy sens pożyczki** = biorący pożyczkę uzyskuje możliwość czasowego korzystania z wartości majątkowych przekazanych mu przez pożyczkodawcę.

CHARAKTER

Umowa pożyczki jest umową:

➤ **Konsensualną,**

Przeniesienie posiadania przedmiotu pożyczki na pożyczkobiorcę (a tym samym przeniesienie jego własności zgodnie z art. 155 § 2 KC) stanowi jedynie wykonanie zawartej już umowy.

➤ **Dwustronnie zobowiązującą (ale nie wzajemną)**

Brak wzajemnego charakteru → zwrot przedmiotu pożyczki nie stanowi ekwiwalentu świadczenia pożyczkodawcy. Ekwiwalentem nie jest również ewentualna odpłata pożyczkobiorcy w postaci odsetek lub innej.

➤ **Odpłatną lub nieodpłatną**

Strony mogą swobodnie zdecydować, czy pożyczka będzie mieć charakter umowy darmej (np. pożyczki grzeckościowej), czy też odpłatnej.

Wynagrodzenie za udzielenie pożyczki można ustalić w dowolny sposób. W przypadku pożyczek pieniężnych na ogół przybiera ono postać **oprocentowania (odsetek) wyrażonego w pieniądzu.**

FORMA

Art. 720

(...)

§ 2. Umowa pożyczki, której wartość przekracza **tysiąc złotych**, wymaga zachowania **formy dokumentowej**.

Dla ważności umowy pożyczki **nie jest wymagana forma szczególna**.

Umowa pożyczki, której **wartość przekracza tysiąc złotych**, wymaga zachowania **formy dokumentowej**.

Art. 77² Do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie.

Art. 77³ Dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią.

1000 zł <

→ dla celów dowodowych (*ad probationem*)

STRONY

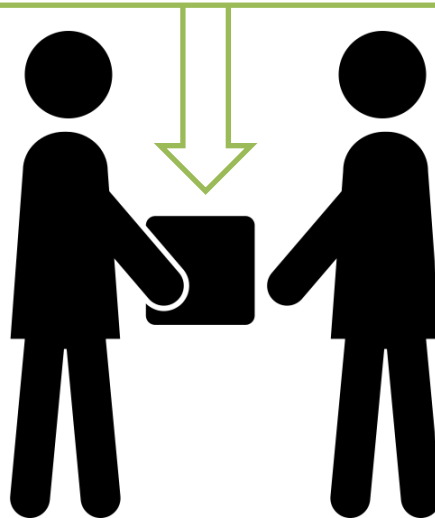
Umowa pożyczki w rozumieniu art. 720 i n. KC **nie jest podmiotowo kwalifikowana.**

*Ograniczenia podmiotowe umowy pożyczki mogą jednak wynikać z przepisów szczególnych dotyczących np. **pożyczki konsumenckiej** (w rozumieniu ustawy z 12.5.2011 r. o kredycie konsumenckim).*

PRZEDMIOT

Przedmiotem umowy pożyczki mogą być wszelkie **rzeczy ruchome oznaczone co do gatunku oraz pieniądze.**

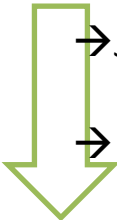
Np.1000 zł/ 100 l. mleka/ 10 KWh energii elektrycznej 220V/ 2 t. jabłek .....

PRAWA I OBOWIĄZKI STRON

DAJĄCEGO POŻYCZKĘ

Przez umowę pożyczki **dający pożyczkę** zobowiązuje się **przenieść na własność** biorącego **określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku**.

→ Jeśli przedmiotem pożyczki są rzeczy znaczone co do gatunku → **ogólne zasady przenoszenia własności** (art. 155 § 2 KC);

→ Jeśli przedmiotem pożyczki są pieniądze → **przepisy dotyczące świadczeń pieniężnych**.

Podstawowym obowiązkiem dającego pożyczkę jest **wydanie** przedmiotu pożyczki biorącemu pożyczkę w umówionym terminie (jeśli terminu nie oznaczono → 455 KC).

Obowiązek wydania ustaje w dwóch przypadkach:

1) Pożyczkodawca może **odstąpić od umowy i odmówić wydania przedmiotu pożyczki** gdy zwrot pożyczki jest wątpliwy z powodu **złego stanu majątkowego pożyczkobiorcy**.

Art. 721

Dający pożyczkę może odstąpić od umowy i odmówić wydania przedmiotu pożyczki, jeżeli zwrot pożyczki jest wątpliwy z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony. Uprawnienie to **nie przysługuje dającemu pożyczkę, jeżeli w chwili zawarcia umowy o złym stanie majątkowym drugiej strony wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć**.

2) Pożyczkodawca może odmówić wydania przedmiotu pożyczki jeśli **roszczenie biorącego o wydanie przedmiotu pożyczki uległo przedawnieniu.**

Art. 722

Roszczenie biorącego pożyczkę o wydanie przedmiotu pożyczki przedawnia się z upływem **sześciu miesięcy od chwili, gdy przedmiot miał być wydany.**

W odniesieniu do pozostałych roszczeń z tytułu pożyczki (np. roszczenia o zwrot pożyczki) zastosowanie znajdują ogólne terminy przedawnienia (art. 118 KC).

Dający pożyczkę, jeżeli przedmiotem pożyczki są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, ponosi odpowiedzialność wobec biorącego pożyczkę za wady (fizyczne i prawne) wydanych rzeczy.

Art. 724

Jeżeli rzeczy otrzymane przez biorącego pożyczkę mają wady, dający pożyczkę obowiązany jest do naprawienia **szkody, którą wyrządził biorącemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powyższego nie stosuje się w wypadku, gdy biorący mógł z łatwością wadę zauważyć.**

BIORĄCEGO POŻYCZKĘ

Na pożyczkobiorcy **nie** ciąży obowiązek odebrania przedmiotu pożyczki! Jest do tego jedynie uprawniony → **Przysługuje mu natomiast roszczenie o jego wydanie** (art. 722 KC).

Jeśli przedmiot pożyczki został odebrany, **pożyczkobiorca ma obowiązek go zwrócić w umówionym terminie (lub terminie wynikającym z wypowiedzenia zob. art. 723 KC)**

Zwrócenie pożyczki oznacza przeniesienie przez biorącego na dającego pożyczkę tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości, jaką wcześniej od niego sam otrzymał.

Termin zwrotu pożyczki

nie został określony w umowie

Art. 723

Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu **sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.**

Jeżeli pożyczka została **udzielona na czas nieoznaczony**, obowiązek zwrócenia pożyczki aktualizuje się w wyniku złożenia przez dającego pożyczkę oświadczenia o **wypowiedzeniu.**

Wypowiedzenie jest **prawokształtującym jednostronnym oświadczeniem woli pożyczkodawcy skierowanym do pożyczkobiorcy.** Z oświadczenia o wypowiedzeniu powinno wynikać stanowcze i bezwarunkowe żądanie zwrotu przedmiotu pożyczki (całości lub części).

został określony w umowie

Zgodnie z art. 457 KC, termin zwrotu poczytuje się w razie wątpliwości za **zastrzeżony na korzyść pożyczkobiorcy.** Oznacza to, że pożyczkobiorca może spełnić swoje świadczenie przed terminem, ale pożyczkodawca nie może żądać wcześniejszego spełnienia świadczenia.

Bezkuteczny upływ terminu zwrotu pożyczki, bez względu czy termin wynikał z umowy, czy z wypowiedzenia powoduje, że biorący pożyczkę oprócz zwrotu pożyczki, jest zobowiązany do zapłaty **odsetek za opóźnienie** (art. 481 KC), niezależnie od odsetek kapitałowych, o ile zostały one zastrzeżone w umowie pożyczki. W przypadku zwłoki biorącego pożyczkę może on być także zobowiązany do naprawienia **szkody** poniesionej przez dającego pożyczkę, przewyższającej wysokość odsetek za opóźnienie (art. 481 § 3 KC).

POŻYCZKA BANKOWA

KC + PrBank

Art. 5 ust. 2 PrBank

Czynnościami bankowymi są również następujące czynności, o ile są one wykonywane przez banki:

1) udzielanie pożyczek pieniężnych; (...)

Art. 78 PrBank

Do umów pożyczek pieniężnych zawieranych przez bank stosuje się **odpowiednio** przepisy dotyczące **zabezpieczenia spłaty i oprocentowania kredytu.**

Umowa pożyczki bankowej ma charakter wyłącznie **pieniężny i jest odpłatna.**

Prawda czy fałsz?

1. Przedmiotem pożyczki może być nieodpłatne oddanie roweru do korzystania innej osobie na czas określony (na przykład na okres wakacji).
2. Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego pożyczki może udzielić jedynie bank.
3. Pożyczka ma zawsze charakter odpłatny, a wynagrodzenie udzielającego pożyczkę stanowią odsetki ustawowe, chyba że strony zastrzegą odsetki w wyższej wysokości.
4. W przypadku zastrzeżenia w umowie odsetek za opóźnienie w zwrocie pożyczki w wysokości 70% w stosunku rocznym dający pożyczkę może w razie opóźnienia w zwrocie pożyczki domagać się odsetek w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie.
5. Roszczenie biorącego pożyczkę o wydanie przedmiotu pożyczki przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy przedmiot miał być wydany.

Marian (przedsiębiorca – hurtownik) przekazał swojemu kontrahentowi Markowi (również przedsiębiorcy, sklepikarzowi) kwotę 10.000 zł tytułem nieoprocentowanej pożyczki na okres jednego miesiąca. Umowa została zawarta w formie ustnej w obecności Moniki, księgowej Mariana. Dwa dni przed upływem terminu zwrotu pożyczki Marek poprosił Mariana o przedłużenie terminu spłaty z uwagi na problemy finansowe. Marian nie wyraził zgody, jednakże pożyczka nie została zwrócona. Po kilku miesiącach Marian wniósł powództwo do sądu, domagając się zwrotu przekazanej sumy wraz z odsetkami za opóźnienie. Marek wskazuje przed sądem, że pożyczył od Mariana kwotę 8.000 zł, a suma ta miała zostać zwrócona dopiero po roku, który to termin jeszcze nie upłynął. Marian zawnioskował o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka w osobie Moniki, celem wykazania treści wiążącej strony umowy, jednak Marek podnosi, że przeprowadzenie tego dowodu w istniejącej sytuacji jest niedopuszczalne.

Oceń, czy strony zawarły ważną umowę pożyczki i czy Marian może wykazywać za pomocą zeznań świadka, jaka była treść zawartej umowy.

W dniu 1 maja 2019 r., w czasie rodzinnej uroczystości, Jakub H. poprosił swojego brata, Jana H., o pożyczkę w kwocie 20 000 zł. Jan zgodził się udzielić bratu pożyczki. Z uwagi na trudną sytuację finansową Jakuba, Jan powiedział bratu, żeby ten oddał mu pieniądze kiedy będzie mógł tj. kiedy jego sytuacja finansowa ulegnie poprawie. Obiecał, że następnego dnia wyda mu 20 000 zł. Dopiero jednak 2 czerwca 2019 r. Jakub zgłosił się do brata po obiecane pieniądze. Jan stwierdził, że nie dysponuje taką kwotą i na razie może pożyczyć Jakubowi tylko 5 000 zł. Następnego dnia, tj. 3 czerwca 2019 r., Jan przelał na rachunek bankowy Jakuba kwotę 5 000 zł.

W dniu 2 grudnia 2019 r. Jakub poprosił Jana by ten przelał mu pozostałe 15 000 zł. Jan odmówił powołując się na własne wydatki. Zaczynał się okres świąteczny, a poza tym urodziła mu się córka i potrzebował pieniędzy na urządzenie pokoju dla dziecka. Jakub był nieustępliwy. Podniósł, że na mocy zawartej umowy pożyczki Jan zobowiązany jest wydać mu pieniądze. Jana rozżłościła postawa brata. W tym samym dniu zażądał, by Marian zwrócił mu 5 000 zł najpóźniej do 31 grudnia 2019 r. wraz z odsetkami w wysokości 10% w skali roku.

1. Jaka umowa została zawarta w stanie faktycznym? Oceń jej ważność. 2. Czy Jakub może skutecznie domagać się wydania 15 000 zł? 3. Czy Jakub jest zobowiązany do zwrotu 5 000 zł w terminie oznaczonym przez Jana i do zapłaty odsetek?

Marcin B. zadzwonił do swojej siostry, Justyny B., z prośbą by ta pożyczyła mu swój samochód na kilka tygodni. Marcin oznajmił, że jego samochód zepsuł się. Justynę zdziwił nagły telefon bowiem od kilku lat nie miała kontaktu z bratem. Niemniej, Justyna gotowa była spełnić prośbę brata. Justyna oznajmiła jednak Marcinowi, że pożyczycy mu swój samochód tylko jeżeli podpiszą stosowną umowę na piśmie. W dniu 6 stycznia 2020 r. Marcin przyjechał do Justyny w celu podpisania umowy i zabrania samochodu. Marcin i Justyna podpisali umowę, zatytułowaną przez nich jako "umowa pożyczki", w treści której ustalili, że Marcin "odda samochód w stanie niepogorszonym do dnia 3 lutego 2020 roku." Wychodząc Marcin poprosił siostrę, by ta pożyczyła mu jeszcze 1500 zł. Obiecał, że odda pożyczoną kwotę jak tylko będzie mógł. Justyna zgodziła się. Wyjęła z portfela 2 banknoty o nominale 100 zł i wręczyła bratu. Justyna oznajmiła, że po otrzymaniu wypłaty (tj. 10 stycznia) przeleje mu pozostałą kwotę na konto. Marcin zabrał więc samochód i 200 zł. W dniu 9 stycznia 2020 r. do Justyny zadzwoniła Mariola M.- przyjaciółka Marcina. Mariola powiedziała Justynie, że sytuacja majątkowa Marcina jest tragiczna. Oznajmiła, że Marcin ma bardzo dużo długów. Wyjawiała, że samochód Marcina wcale nie jest zepsuty, tylko został zajęty przez komornika. W dniu 10 stycznia 2020 r. Justyna zadzwoniła do brata i oznajmiła, że nie wyda mu pozostałej części umówionej kwoty (1300 zł), stwierdzając, że zwrot pożyczki jest zagrożony z uwagi na jego zły stan majątkowy. Justyna zażądała też, by wraz ze zwrotem samochodu (tj. do dnia 3 lutego 2020 r.) Marcin zwrócił jej wydane już 200 zł.

1. Jakie umowy zostały zawarte przez Marcina i Justynę? Oceń ich ważność. 2. Czy Marcin jest zobowiązany do zwrotu kwoty 200 zł w wyznaczonym przez Justynę terminie? 3. Czy Justyna mogła odmówić wydania kwoty 1300 zł?